

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора медичних наук, професора Степаненка В. І.
на дисертаційну роботу Резніченко Наталії Юрївни «Особливості
клінічного перебігу та лікування хронічних дерматозів у чоловіків з
урахуванням вікових розладів гомеостазу та інволютивних змін шкіри»
подану на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за фахом
14.01.20. - шкірні та венеричні хвороби**

1. Актуальність обраної теми дисертації

Псоріаз і хронічні алергічні захворювання шкіри являють собою надзвичайно актуальні проблеми сучасної дерматовенерології, оскільки за останні 15 років в Україні спостерігається тенденція до зростання захворюваності на дані дерматози. Особливо нагально постає проблема псоріазу та алергодерматозів у працюючих чоловіків старшого віку, оскільки у осіб зрілого та похилого віку ці захворювання супроводжуються частими рецидивами та навіть інвалідизацією. Застосування стандартних підходів до лікування даної когорти хворих не завжди забезпечує одужання або значне покращення клінічної картини. З іншого боку, на сьогодні чітко не визначені алгоритми лікування псоріазу та хронічних алергодерматозів у чоловіків зрілого та похилого віку. Тому обрана тема дисертаційної роботи без сумніву надзвичайно актуальна і має велику науково-практичну значимість.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами

Робота виконана згідно плану науково-дослідних робіт кафедри шкірних та венеричних хвороб Державного закладу «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» «Комплексна диференційована терапія хворих на дерматози та інфекції, що передаються статевим шляхом, з урахуванням порушень адаптаційних механізмів в умовах коморбідності» та «Таргетна терапія хворих на дерматози та інфекції, що передаються статевим шляхом, в умовах коморбідності».

3. Наукова новизна дослідження та одержаних результатів

Автором показані особливості перебігу псоріазу та хронічних алергодерматозів на фоні інволютивних змін шкіри та гомеостазу організму у чоловіків. Розширено наукові поняття про те, що у працюючих чоловіків зрілого і похилого віку перебіг хронічних алергодерматозів супроводжується збільшенням бальної оцінки порушень тургору шкіри на 25 %, оцінки стану фотозахищених ділянок шкіри за шкалою Yolanda R. Helfrich et. al. на 27 %, зменшенням кількості функціонуючих капілярів 22,2 %, зростанням порушень мікроциркуляції нігтьового ложа на 29,0 %, підвищенням рівня ендогенної інтоксикації порівняно зі здоровими чоловіками аналогічного віку.

Результатами роботи вперше було доведено, що перебіг псоріазу та хронічних алергодерматозів у працюючих чоловіків зрілого і похилого віку відбувається на фоні більш вираженого андрогенного дефіциту, що підтверджується зростанням бальної оцінки за Aging Males Symptoms Scale на 7,5 % (у хворих на псоріаз) і 10,5 % (у хворих на хронічні алергодерматози), зниженням концентрації тестостерону на 33,2 % (у хворих на псоріаз) і 22,3 % (у хворих на хронічні алергодерматози) порівняно зі здоровими чоловіками аналогічного віку.

Завдяки проведеному особистому дослідженню вперше було встановлено, у хворих на псоріаз і хронічні алергодерматози чоловіків віком 45-64 роки мають місце виражені порушення вегетативного гомеостазу, що проявляється пригніченням активності симпатичної нервової системи і підвищенням тону та реактивності парасимпатичної нервової системи.

В ході дослідження було уточнено наукові дані стосовно того, що перебіг псоріазу та хронічних алергодерматозів у працюючих чоловіків зрілого і похилого віку супроводжується помірним рівнем особистісної та високим рівнем ситуативної тривожності, невротизацією середнього ступеня тяжкості, станом субдепресії.

4. Теоретичне значення результатів дослідження

Наведені у дисертації результати вказують на нове вирішення наукової проблеми щодо підвищення ефективності лікування чоловіків, хворих на хронічні дерматози (псоріаз, алергодерматози), шляхом залучення в комплексне лікування ідивідуалізованих терапевтичних заходів, спрямованих на уповільнення вікових розладів гомеостазу та інволютивних змін шкіри.

Здобувачем була встановлено, що перебіг псоріазу та хронічних алергодерматозів у працюючих чоловіків зрілого та похилого віку відбувається на фоні більш вираженого андрогенного дефіциту та порушень вегетативного гомеостазу, у порівнянні зі здоровими чоловіками аналогічного віку.

Резніченко Н. Ю. чітко обґрунтовано і доведено, що застосування розроблених нею методик лікування чоловіків, хворих на псоріаз і хронічні алергодерматози сприяє покращенню показників стану шкіри та перебігу даних захворювань.

5. Практичне значення результатів дослідження

Подана дисертаційна робота Резніченко Н.Ю. має практичне значення. Це підтверджується тим, що автор розробив конкретні практичні рекомендації, впровадження яких дозволило отримати кращі результати лікування чоловіків у віці 45-65 роки, хворих на псоріаз, порівняно з базовою терапією (індекс PASI менше у 1,56 рази, індекс BSA менше у 1,20 рази, індекс DLQI менше у 1,50 рази) та хворих на хронічні алергодерматози (індекс SCORAD у 1,31 рази менше, індекс DLQI у 1,39 рази менше, вираженість свербіж у 1,24 рази менше). Заслужують на увагу розроблені нові методики корекції інволютивних змін шкіри у чоловіків різного віку та організму в цілому.

Використання такого підходу не тільки покращує клінічний перебіг псоріазу та хронічних алергодерматозів у чоловіків, але й дозволяє уповільнити вікові розлади гомеостазу та інволютивні зміни шкіри.

Запропоновані методики достатньо широко впроваджені у медичних закладах. Вони є доступними та, як доведено автором, ефективними, що дозволяє рекомендувати їх до широкого використання в практичній охороні здоров'я.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Представлена дисертаційна робота, несумнівно, складає теоретичний та практичний інтерес, оскільки виконана на сучасному науково-методичному рівні, який повністю відповідає меті та задачам роботи і сприяє їх рішенню. Методи дослідження, які використав здобувач, відповідають завданням, що дозволило досягнути поставленої мети. Наукові положення, висновки являють собою відповіді на поставлені задачі, переконливо і логічно впливають із фактичного матеріалу дисертаційного дослідження та характеризуються аналітичною інтерпретацією. Групи обстежених чоловіків репрезентативні, що дало можливість автору оцінити ефективність запропонованих методик. Обсяг наукового та клінічного матеріалу є достатнім, використання сучасних методів дослідження та статистична обробка матеріалу забезпечують достовірність отриманих результатів і висновків.

Наукові положення та висновки логічно впливають з результатів проведених досліджень, а практичні рекомендації є необхідними та доступними для практичної охорони здоров'я.

Автореферат повністю відповідає змісту дисертації.

7. Оцінка змісту та оформлення дисертації, відповідність встановленим вимогам

Дисертація написана за класичним планом, викладена українською мовою, включає вступ, огляд літератури, клінічну характеристику та методи досліджень, 7 розділів власних досліджень, узагальнення результатів дослідження, висновки, рекомендації та список використаних джерел. Дисертація містить 106 таблиць та 26 рисунків.

У вступі сформульовані мета та задачі дисертаційного дослідження, обґрунтована актуальність досліджуваної проблеми, окреслено невирішені задачі та питання, що стосуються перебігу псоріазу та хронічних алергодерматозів у чоловіків. Висвітлено особистий внесок здобувача у виконанні дисертаційної роботи, досягненні мети дослідження, наукова й практична новизна роботи.

Розділ 1. Цей розділ написано аргументовано з достатньою кількістю посилань на літературні джерела, які відображають сучасний стан проблеми псоріазу та хронічних алергодерматозів. В огляді літератури дисертантом відзначено, що вже зроблено, а що потребує подальшого вивчення в даному напрямку в нашій країні та за її межами, доведена доцільність проведення досліджень.

Розділ 2. Автором показано дизайн дослідження з розподілом за групами 110 чоловіків віком 45-64 роки, хворих на псоріаз, та 101 чоловіка віком 45-64 роки, хворого на хронічні алергодерматози, які лікувались у Комунальній установі "Запорізький обласний шкірно-венерологічний клінічний диспансер" Запорізької обласної ради, а також здорових чоловіків у віці від 25 до 64 років, які працювали у приватному акціонерному товаристві «Запорізький автомобілебудівний завод» та його Мелітопольській філії. Слід відзначити, що дисертант використав широку гаму сучасних високоінформативних методів дослідження, які дозволили в повному обсязі вирішити поставлені в дисертації завдання.

Статистична обробка отриманих результатів проводилася за допомогою програмного пакету STATISTICA 6.1 з використанням критеріїв Ст'юдента, Вілкоксона та Шапіро-Уїлка.

Розділ 3. В розділі приводяться результати обстеження чоловіків, на підставі яких були виявлені інволютивні зміни шкіри та вікові розлади гомеостазу, які можуть бути провокуючими факторами у розвитку хронічних дерматозів. Резніченко Н. Ю. довела необхідність розробки для практичної охорони здоров'я системи оздоровчих заходів у чоловіків старших вікових груп, які будуть сприяти покращенню їх здоров'я, якості життя та уповільнювати виникнення інволютивних змін шкіри.

Розділ 4. Дисертантом встановлено комплекс факторів, які можуть чинити несприятливий вплив на шкірні покриви та сприяти розвитку дерматологічної патології, в тому числі псоріазу та алергодерматозів у чоловіків, які проживають в умовах великого промислового міста.

Розділ 5. В розділі містяться відомості щодо розроблених індивідуалізованих методик корекції вікових розладів гомеостазу та інволютивних змін шкіри у чоловіків різного віку, які мешкають в умовах великого промислового міста. Здобувачем обґрунтована та доведена доцільність застосування коригуючих методик у чоловіків різного віку.

Розділ 6. Дисертантом висвітлені встановлені у чоловіків, хворих на псоріаз, старших вікових груп нові ланки патогенезу, що супроводжують перебіг захворювання: стан кровообігу в шкірі, рівень ендогенної інтоксикації, активність процесів перекисного окислення ліпідів і антиокислювальної системи, стан ліпідного та вуглеводного обміну, прояви андрогенного дефіциту, функціонування симпатоадреналової та вагоінсулярної системи, психологічний статус.

Розділ 7. У цьому розділі на основі отриманих результатів дослідження обґрунтовується можливість застосування нових методик лікування хворих

на псоріаз чоловіків зрілого та похилого віку, які проживають у великому промисловому місті.

Хотілося б відмітити, що здобувачем дуже вдало проведено підбір та аргументовано доведена ефективність застосування у комплексній терапії псоріазу у чоловіків препаратів з антиокислювальними, цитопротекторними та ноотропними властивостями, фітопрепарату на основі стероїдних сапонінів і психокорекції.

Розділ 8. Вміщує встановлені автором дані про наявність у чоловіків, хворих на хронічні алергодерматози зрілого та похилого віку, інволютивних змін шкіри, змін мікроциркуляції та мікробного пейзажу шкіри, порушень у системі ПОЛ-АОС, проявів ендотоксикозу на фоні зниження стійкості еритроцитарних мембран, змін функціонування симпатoadреналової та вагоінсулярної систем, концентрації гонадотропних гормонів і тестостерону, погіршення ліпідного та вуглеводного обмінів.

Автор правильно наголошує на необхідності пошуку нових методик щодо лікування хворих на хронічні алергодерматози чоловіків.

Розділ 9. У розділі наведено результати вивчення використання у комплексному лікуванні чоловіків, хворих на хронічні алергодерматози зрілого та похилого віку, препаратів з антиоксидантними, цитопротекторними та ноотропними властивостями, фітопрепарату на основі стероїдних сапонінів і психокорекції.

Ефективність запропонованої автором методики науково обґрунтована і доведена. За моєю думкою опонента, про його безперечну перевагу вказує зменшення у цієї групи хворих чоловіків індексу SCORAD на 65 %, індексу DLQI - на 66 %, свербезу шкіри - на 36,5%.

Розділ 10. Розділ містить обговорення основних положень дисертації на підставі отриманих в ході дослідження результатів і співставлення їх з

даними літератури, показана ефективність розроблених методик лікування чоловіків, хворих на псоріаз і хронічні алергодерматози.

Висновки дисертаційного дослідження достатньо обґрунтовані та чітко відповідають меті та завданням, що були поставлені.

Далі дисертантом надані конкретні практичні рекомендації.

Список використаних джерел представлений достатньою кількістю вітчизняних і іноземних джерел.

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті

За матеріалами дисертаційного дослідження вийшло друком 44 наукові праці, з яких 4 монографії, у тому числі 2 одноосібні, 25 статей у фахових виданнях (23 – у моноавторстві), 12 статей у журналах, які входять до міжнародної наукометричної бази Російський індекс наукового цитування, 1 стаття у журналі, що входить до наукометричної бази Google Scholar, 2 статті у вітчизняних збірниках наукових праць, 6 статей у закордонних журналах, 7 тез.

Матеріали дисертації широко представлені на науково-практичних конференціях, конгресах, симпозіумах.

9. Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення

В цілому, дисертація та автореферат оформлені згідно вимог ДАК МОН України. Автореферат повністю відображає зміст дисертації. У роботі представлені вагомні з наукової та практичної точок зору дані щодо підвищення ефективності лікування псоріазу та хронічних алергодерматозів у чоловіків шляхом залучення в комплексне лікування ідивідуалізованих терапевтичних заходів, спрямованих на уповільнення вікових розладів гомеостазу та інволютивних змін шкіри. Дисертаційна робота ілюстрована достатньою кількістю таблиць та рисунків, які є змістовними і відображають

результати дослідження. Разом з тим, представлена дисертація має деякі недоліки, які можливо представити у вигляді зауважень:

1. У тексті є окремі невдалі вирази, граматичні помилки.
2. Деякі великі за обсягом таблиці доцільно було б зменшити або привести надані в них результати в тексті.

Відзначені зауваження не є принциповими та не впливають на наукову і практичну цінність дисертації.

У процесі роботи з дисертацією виникло декілька запитань, на які, в порядку дискусії, хотілося б отримати відповіді:

1. Чому для проведення дослідження були обрані хворі на псоріаз і хронічні алергодерматози чоловіки віком 45-64 роки?
2. В чому полягає механізм отриманого позитивного ефекту у вигляді покращення клінічної картини перебігу псоріазу та хронічних алергодерматозів при використанні тіоцетаму?

10. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційної роботи в практиці

Результати проведеного дослідження дозволяють рекомендувати індивідуалізовані підходи до лікування чоловіків, хворих на псоріаз і алергодерматози для широкого впровадження в роботу закладів дерматовенерологічного профілю.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Резніченко Наталії Юріївни «Особливості клінічного перебігу та лікування хронічних дерматозів у чоловіків з урахуванням вікових розладів гомеостазу та інволютивних змін шкіри», на здобуття наукового ступеню доктора медичних наук за фахом 14.01.20. –

шкірні та венеричні хвороби є закінченою науково-дослідницькою роботою, яка містить новий напрямок у рішенні важливої наукової проблеми сучасної дерматовенерології щодо підвищення ефективності лікування чоловіків, хворих на хронічні дерматози (псоріаз, алергодерматози), шляхом залучення в комплексне лікування ідентифікованих терапевтичних заходів, спрямованих на уповільнення вікових розладів гомеостазу та інволютивних змін шкіри.

Проведене автором різнобічне дослідження дало змогу вирішити поставлені в роботі задачі та досягти мети.

За актуальністю проблеми, що вивчається, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота Резніченко Наталії Юріївни відповідає вимогам п. 10 Постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 №567 “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” щодо дисертацій, представлених на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.20. - шкірні та венеричні хвороби.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри дерматології та венерології

Національного медичного університету

імені О. О. Богомольця,

доктор медичних наук, професор

В. І. Степаненко

АСВІДЧУЮ
СЕКРЕТАР УНІВЕРСИТЕТУ
2015 р.

